

ΠΡΟΕΛΑΥΝΟΝΤΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΑΓΔΑΤΗ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ- ΥΠΤΓΟΣ (εα)

- Πτυχιούχος τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Παντείου Πανεπιστημίου
- Μεταπτυχιακό στις Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγικές Σπουδές στο Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Μέλος του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών (ΕΛΙΣΜΕ)
- Διγενή 25-27, ΤΚ 15341, Αγία Παρασκευή
- 0030-210-6543131, 0030-6983457318
- rafaelmarippo@yahoo.gr

Έκπληκτη ως συνήθως η κοινή γνώμη παρακολουθεί τα τεκταινόμενα στο Ιράκ όπου μια μέχρι χθες λησμονημένη και υποεκτιμώμενη ομάδα Σουνιτών ανταρτών, η Islamic State of Iraq and Syria-ISIS (ή αλλιώς Islamic State in Iraq and the Levant) προελαύνει προς τη Βαγδάτη σκορπώντας το τρόμο και αναστατώνει τις τιμές στις αγορές πετρελαίου. Συγχρόνως άπειρες αναλύσεις και προβλέψεις, ειδικών και μη, εμφανίζονται συνοδευόμενες με τις συνηθισμένες –εκ των υστέρων- προβλέψεις και προειδοποιήσεις. Δεν είναι όμως μόνο οι δημοσιογράφοι και αναλυτές που πιάστηκαν εξ απήνης αλλά και αρκετές κρατικές υπηρεσίες πληροφοριών μεταξύ των οποίων -κρίνοντας και εκ των αποτελεσμάτων- και οι μηχανισμοί ασφαλείας του Ιράκ και των συμμάχων του. Ταυτόχρονα, πρωταγωνιστικές πολιτικές φυσιογνωμίες (Tony Blair) δρύνουν την ευκαιρία για να αποποιηθούν των ευθυνών τους για τη σημερινή χαοτική κατάσταση και κυρίως για την έλλειψη ολοκληρωμένου και ρεαλιστικού σχεδίου σταθεροποίησης της ευρύτερης περιοχής. Κύριος παράγοντας αποτυχίας αναδεικνύεται για άλλη μια φορά ο συνδυασμός αλαζονείας των ισχυρών δυνάμεων με την αδυναμία κατανόησης της κουλτούρας των λαών της περιοχής και των υφιστάμενων ισορροπιών, σε τελική ανάλυση, άγνοια της ίδιας της ιστορίας.

Βέβαια, η σουνιτική οργάνωση Islamic State of Iraq and Syria αποτελεί παλαιό γνώριμο των υπηρεσιών ασφαλείας της περιοχής και αποτελεί μετεξέλιξη και δυναμική επανεμφάνιση της αρχικής οργάνωσης (γνωστή ως al-Qaeda in Iraq) που ίδρυσε ο μακαρίτης –από το 2006- Abu Musab al-Zarqawi. Η οργάνωση εξαπέλυε επιθέσεις αυτοκτονίας και οργάνωνε ενέδρες εναντίον Αμερικανών και Σιιτών, κυρίως στο επικαλούμενο σουνιτικό τρίγωνο, επιδιώκοντας την ίδρυση ενός σουνιτικού χαλιφάτου από τη Συρία μέχρι το Περσικό Κόλπο. Το 2005 κατέφερε να έχει υπό τον έλεγχο της περιοχές στο κεντρικό Ιράκ που κατοικούντο από Σουνίτες. Ο θάνατος όμως του ιδρυτή της και τα συντονισμένα κτυπήματα που η οργάνωση δέχθηκε από τις αμερικανικές δυνάμεις και τις δυνάμεις ασφαλείας του Ιράκ, μείωσαν σταδιακά τη δύναμη της και περιόρισαν τις δραστηριότητες της σε βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας, κυρίως εναντίον σιιτικών στόχων, σε μια προσπάθεια να προκαλέσουν μια ευρύτερη σουνιτικό-σιιτική αναμέτρηση. Η σύγκρουση της Συρίας έδωσε στην οργάνωση ζωτικό χώρο, εμπειροπόλεμους μαχητές και τα απαραίτητα εφόδια για να ενισχυθεί και να επαναδραστηριοποιηθεί με το νέο της όνομα –ISIS. Εσωτερικές

ανακατανομές και τριβές μεταξύ των υποστηρικτών της Al Qaeda που δραστηριοποιούνται στη Συρία, οδήγησαν στην επικράτηση της Jabhat al-Nusra (Nusra Front) και την αποχώρηση της ISIS και επιστροφή της στο Ιράκ. Η ενισχυμένη πλέον οργάνωση, υπό την ηγεσία του Abu Bakr al-Baghdadi (επί τετραετία τροφίμου των αμερικανικών στρατοπέδων συγκεντρώσεως) κατάφερε, τον Ιούνιο του 2014, να (επανα)εδραιώσει, με τις πρόσφατες καταδρομικές επιτυχίες, την κυριαρχία της σε σημαντικό τμήμα του σουνιτικού Ιράκ. Αναλυτές πιστώνουν τις απροσδόκητες επιτυχίες της οργάνωσης στην ενίσχυση της διαμέσου της συριακής σύγκρουσης, στη σκληρότητα της και στον επιδέξιο χειρισμό και προσεταιρισμό των τοπικών σουνιτών φυλάρχων εναντίον της -από Σίιτες κυριαρχούμενης- κυβέρνησης του Ιράκ. Πληροφορίες αναφέρουν ότι στο πλευρό των ακραίων Σουνιτών έχουν ταχθεί και οπαδοί του πρώην δικτάτορα Saddam Hussein (Baathists) από τις οργανώσεις Naqshabandiyya Way, Jaish al-Mujahideen και Jaish Ansar al-Sunnah (μη ξεχνάμε ότι η περιοχή του Tikrit αποτελεί προπύργιο των Baathists και γενέτειρα του Saddam Hussein). Η ετερόκλητος αυτή συμμαχία έχει ως βασικό συνδετικό κρίκο το μίσος κατά των Σιιτών καθώς οι Baathists απορρίπτουν πλήρως την εγκαθίδρυση ενός ισλαμικού χαλιφάτου στην περιοχή.

Αντίθετη έκπληξη, με την κεραυνοβόλα προέλαση των ανταρτών, αποτέλεσε και η ανικανότητα-κατάρρευση του ιρακινού στρατού. Το γεγονός αυτό ήταν εν μέρει αναμενόμενο, καθώς ο ιρακινός στρατός αποτελούμενος, σχεδόν ισομερώς, από Σουνίτες και Σίιτες κληρωτούς, βιαστικά στρατολογημένους, ανεπαρκώς εκπαιδευμένους, με χαμηλό ηθικό, με έλλειψη εθνικής συνείδησης και χωρίς οποιοδήποτε αξιακό κίνητρο για να ριψοκινδυνεύσουν τις ζωές τους, δεν διέθετε τα εχέγγυα για να είναι αξιόμαχος. Το σχετικά υψηλής τεχνολογίας πολεμικό υλικό που παραχώρησαν οι δυτικοί λόγω της πτωχής εκπαίδευσης, της χαμηλής οργάνωσης και της ανυπαρξίας πειθαρχίας δεν δύναται να χρησιμοποιηθεί κατάλληλα. Η προσπάθεια του στρατού είναι να σταματήσει την προέλαση των ανταρτών με τη χρήση μεμακρυσμένων πυρών, όταν όμως ο αγώνας αρχίζει να διεξάγεται εκ του συστάδην τότε ο φανατισμός, η πολεμική εμπειρία και αποφασιστικότητα των ανταρτών υπερτερούν και τα κυβερνητικά στρατεύματα καταρρέουν με σημαντικές απώλειες και αυτομολήσεις. Οι Σουνίτες στρατιώτες εμφανίζονται απρόθυμοι να πολεμήσουν μέχρι θανάτου τους ομόθρησκους τους αντάρτες και δυσπιστούν έναντι της σιιτικής κυβέρνησης της Βαγδάτης. Συγχρόνως οι Σίιτες στρατιωτικοί και η κυβέρνηση τρέφουν δυσπιστία για τις προθέσεις των Σουνιτών συναδέλφων τους με αποτέλεσμα την απώλεια της αξιοπιστίας και μαχητικότητας των μονάδων του ιρακινού στρατού. Λίγες είναι οι καλά εκπαιδευμένες και αξιόμαχες μονάδες του ιρακινού στρατού που και αυτές, μέχρι στιγμής, αργά ή γρήγορα, συμπαρασύρονται στην άτακτη φυγή από τα υπόλοιπα στρατεύματα θυμίζοντας την ανάλογη τύχη που είχε το επίλεκτο και άριστα εξοπλισμένο και εκπαιδευμένο σώμα των «αθανάτων» του Σάχη της Περσίας.

Η σύγκρουση έχει μετατραπεί πλέον σε ένα αγώνα θανάσιμης επικράτησης μεταξύ ακραίων (και όχι μόνο) Σουνιτών και Σιιτών για την κυριαρχία στην περιοχή.

Για τους κατοίκους της περιοχής, δεν αποτελεί σύγκρουση τρομοκρατικών ομάδων με την κεντρική κυβερνητική εξουσία αλλά αφενός ένα θρησκευτικό πόλεμο για την επικράτηση ενός από των δύο βασικών ισλαμικών δογμάτων και αφετέρου μια προσπάθεια των τοπικών φυλάρχων να ενισχύσουν την ανεξαρτησία τους από μια καταπιεστική, απομακρυσμένη και διεφθαρμένη κεντρική εξουσία. Η επιτυχία των ανταρτών αποδίδεται, όπως προαναφέρθηκε και στην υποστήριξη-ανοχή των τοπικών σουνιτών φυλάρχων και τη δυσαρέσκεια έως εχθρότητα του σουνιτικού πληθυσμού (ιδιαίτερα των Baathists) έναντι της σιιτικής κυβέρνησης της Βαγδάτης. Αντίστοιχη υποστήριξη-ανοχή είχε επιδειχθεί και από τους τοπικούς φύλαρχους στους Ταλιμπάν του Αφγανιστάν, με τραγικά αποτελέσματα για τους πρώτους όταν οι Ταλιμπάν εγκαθίδρυσαν το καταπιεστικό καθεστώς τους και προέβησαν σε εκκαθαρίσεις όλων των εν δυνάμει αντιπάλων τους και των μη επαρκώς ασπασόμενων τις ακραίες θρησκευτικές αντιλήψεις των. Σε αυτήν την κατεύθυνση θα κινηθεί αργά ή γρήγορα και το ISIS. Ενδεικτικό της θρησκευτικής μορφής που λαμβάνει η σύγκρουση είναι η προτροπή του υψηλόβαθμου Σίιτη κληρικού Ayatollah Ali al-Sistani στη Βαγδάτη, προς τους ικανούς να φέρουν όπλα Σίίτες οπαδούς του, να ενταχθούν στην ιρακινή εθνοφρουρά για να αντιμετωπίσουν τους αντάρτες.

Τελευταίες ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες (18 Ιουνίου), αναφέρουν ότι οι αντάρτες ευρίσκονται 70 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Βαγδάτης. Η κυβέρνηση του Σίιτη πρωθυπουργού Nuri Kamal al-Maliki εμφανίζεται καθησυχαστική και δηλώνει σε όλους τους τόνους ότι έχει ανακόψει την προέλαση των ανταρτών προς την πρωτεύουσα. Οι πληροφορίες όμως παραμένουν συγκεχυμένες και συχνά αντικρουόμενες, γεγονός όμως είναι ότι έχει ανακοπεί σε κάποιο βαθμό ο ρυθμός προέλασης των ανταρτών. Εκτιμάται ότι η προέλαση των ανταρτών θα επιβραδύνεται όσο απομακρύνονται από τις βάσεις εξόρμησης τους περίξ της Μοσούλης και ιδιαίτερα όσο εισέρχονται σε περιοχές κατοικούμενες από το σιιτικό στοιχείο όπου και αναμένεται να συναντούν σθεναρή αντίσταση από Σίίτες εθελοντές, αναδιοργανωμένες μονάδες του ιρακινού στρατού πιστές στο καθεστώς αλλά πιθανόν και επίλεκτων μονάδων των φρουρών της επανάστασης του Ιράν. Ήδη ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες αναφέρουν την παρουσία, όχι μόνο Ιρανών συμβούλων αλλά και μαχίμων μονάδων στο πλευρό του ιρακινού στρατού. Σημειωτέον ότι η πρωτεύουσα Βαγδάτη ευρίσκεται στα όρια μεταξύ των περιοχών των κατοικούμενων από Σουνίτες και Σίίτες, άρα πληροί τα εχέγγυα για να μεταβληθεί σε μια φονική ζώνη αστικού τύπου πολεμικών συγκρούσεων.

Μέχρι στιγμής η κυβέρνηση της Βαγδάτης φαίνεται ανίκανη να αντιμετωπίσει την κρίση. Παρά τις επίσημες δηλώσεις της, η κυβέρνηση έχει απολέσει την εμπιστοσύνη της στην αξιοπιστία των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και εναποθέτει τις ελπίδες της στο φανατισμό των Σιιτών εθελοντών που μαζικά κατατάσσονται στην ιρακινή εθνοφυλακή και σε τυχόν εξωτερική στρατιωτική ενίσχυση-επέμβαση. Ο ίδιος ο Ιρακινός πρωθυπουργός έχει δηλώσει, αναφερόμενος στην άτακτη διάλυση του ιρακινού στρατού στο βόρειο τμήμα της χώρας, ότι οι υπεύθυνοι θα λογοδοτήσουν και ότι διακρίνει ίχνη συνομωσίας αναφερόμενος στην

απροθυμία Σουνιτών στρατιωτικών να αντιμετωπίσουν τους ομόθρησκους τους. Αναμφισβήτητη είναι όμως η ευθύνη της σιιτικής κυβερνήσεως της Βαγδάτης (υποστηριζόμενης και από τους Κούρδους) για την εκδικητική και καταπιεστική, με το πρόσχημα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, πολιτική της έναντι των Σουνιτών Ιρακινών πολιτών. Η εκδικητική αυτή πολιτική είναι με τη σειρά της, αποτέλεσμα των διώξεων που είχε αντιμετωπίσει η σιιτική πλειοψηφία της χώρας, τις δεκαετίες που κυβερνούσε το Ιράκ το σουνιτικής προέλευσης μπααθικό καθεστώς.

Καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη της σύγκρουσης στο Ιράκ κατέχουν οι Κούρδοι. Σουνίτες στην πλειοψηφία τους και μη αραβικής καταγωγής. Οι Κούρδοι του Ιράκ διατηρούν από τη λήξη του πρώτου πολέμου του Κόλπου (1991) μια ημιαυτόνομη οντότητα που αναγνωρίστηκε και επίσημα μετά την ανατροπή του Saddam Hussein. Συμμετέχουν στη κυβέρνηση του Σίιτη Nuri Kamal al-Maliki και οι σχέσεις τους με την κεντρική κυβέρνηση του Ιράκ χαρακτηρίζονται από περιόδους έντασης και τριβών που σχετίζονται κυρίως με την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων που ευρίσκονται στο κουρδικό έδαφος και το βαθμό αυτονομίας της περιοχής των. Την παρούσα χρονική περίοδο οι Κούρδοι του Ιράκ εμφανίζονται ως ο σταθεροποιητικός παράγοντας της περιοχής που εγγυάται την ομαλή συνέχιση των εργασιών αντλήσεως πετρελαίου εντός μίας σχετικά ασφαλούς εδαφικής περιοχής με ομοιογενή πληθυσμό. Συγχρόνως αποτελούν και τον οικονομικό τροφοδότη του Ιράκ μέσω των εξαγωγών υδρογονανθράκων. Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι σήμερα το θρησκευτικό μένος και φανατισμός των οπαδών του ISIS (τζιχαντιστών σε πολλά μέσα μαζικής ενημέρωσης) στρέφεται μόνο κατά των Σιιτών και καμία σοβαρή ενέργεια δολιοφθοράς δεν σημειώθηκε εναντίον πετρελαϊκών εγκαταστάσεων εξόρυξης, διύλισης ή μεταφοράς. Οι πετρελαϊκές εγκαταστάσεις στο βόρειο Ιράκ ευρίσκονται υπό την προστασία κουρδικών δυνάμεων ενώ καθώς ολοκληρώνεται η παρούσα ανάλυση, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αναφέρουν την κατάληψη του μεγαλύτερου διυλιστηρίου της χώρας από τους αντάρτες. Οι ενέργειες των ανταρτών έναντι αυτών των εγκαταστάσεων (καταστροφή ή συνέχιση της εκμετάλλευσης) θα αποκαλύψουν και τα πραγματικά μακροπρόθεσμα σχέδια και προθέσεις τους. Με την προέλαση των ανταρτών οι Κούρδοι βρήκαν την ευκαιρία να θέσουν υπό την προστασία (έλεγχο) τους την πετρελαιοπαραγωγό περιοχή του Κιρκούκ, μήλο της έριδος μεταξύ Κούρδων και κεντρικής κυβέρνησης του Ιράκ (και όχι μόνο). Οι Κούρδοι διαθέτουν τακτικές στρατιωτικές δυνάμεις υπό τη θεωρητική εξουσία και έλεγχο της κυβέρνησης της Βαγδάτης και εθνοφυλακή αποτελούμενη από εμπειροπόλεμους Κούρδους μαχητές (peshmerga). Η Μοσούλη, σήμερα υπό τον έλεγχο των δυνάμεων του ISIS, ευρίσκεται σε απόσταση βολής από τις κουρδικές δυνάμεις.

Τα βλέμματα λοιπόν όλων των εμπλεκόμενων δυνάμεων στρέφονται προς την ημιαυτόνομη οντότητα των Κούρδων επιδιώκοντας να ενισχύσουν τους μεταξύ τους δεσμούς ή να εδραιώσουν μια πολιτικό-στρατιωτική-οικονομική συνεργασία. Η κυβέρνηση του Ιράκ, πλέον της εξασφάλισης των εσόδων μέσω της ανεμπόδιστης εξαγωγής υδρογονανθράκων επιδιώκει την στρατιωτική εμπλοκή των Κούρδων-σε

μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό- εναντίον των ανταρτών ώστε να τους οδηγήσει σε ένα διμέτωπο αγώνα. Συγχρόνως όμως αντιλαμβάνεται ότι τα τεκταινόμενα γεγονότα εδραιώνουν την ισχύ και αναγνωρησιμότητα της κουρδικής οντότητας και αναπόφευκτα –αργά ή γρήγορα- θα την οδηγήσουν στην μερική ή ολική ανεξαρτητοποίηση της από το κράτος του Ιράκ με ότι αυτό συνεπάγεται. Ο φόβος αυτής της κουρδικής ανεξαρτητοποίησης είναι και ο εφιάλτης της γειτονικής Τουρκίας που με μια ισορροπία χρήσεως μεθόδων εκφοβισμού, οικονομικής συνεργασίας και διείσδυσης και επίδειξης soft power έχει καταστεί σημαντικός συνομιλητής των Κούρδων. Ακόμη και τα μη σουνιτικά καθεστώτα του Ιράν και Συρίας, βλέπουν στα πρόσωπα των Κούρδων έναν εν δυνάμει σύμμαχο και αντίπαλο των Σουνιτών αλλά συγχρόνως ανησυχούν για τις αποσχιστικές τάσεις των κουρδικών μειονοτήτων που διατηρούν στα εδάφη τους και μοιραία θα στραφούν προς την αυριανή ανεξάρτητη «μητέρα» πατρίδα. Σήμερα όμως για αυτούς προέχει η αντιμετώπιση του θανάσιμου σουνιτικού κινδύνου με κάθε κόστος. Αισιοδοξούν ότι, η αυριανή ημέρα-αν υπάρξει- θα τους επιτρέψει (όπως έκαναν και στο παρελθόν) να αντιμετωπίσουν με δυναμικές μεθόδους τις κουρδικές αξιώσεις.

Το συριακό καθεστώς του Assant αισθάνεται ανακουφισμένο από την αποχώρηση του ISIS από τα εδάφη της Συρίας και συγχρόνως μετά από δύο χρόνια ανελέητου εμφύλιου αιματοχυσίας φαίνεται να σταθεροποιείται και να ανακαταλαμβάνει χαμένα εδάφη. Παράλληλα ανησυχεί σφόδρα για μια τυχόν επικράτηση των φανατικών ισλαμιστών στο Ιράκ καθόσον αντιλαμβάνεται ότι αυτό θα οδηγήσει στη διακοπή κάθε σιιτικής βοήθειας που μέχρι στιγμής απολαμβάνει διαμέσου των εδαφών του Ιράκ. Μια τέτοια εξέλιξη είναι βέβαιο ότι θα συμπαρασύρει στην πτώση αναπόφευκτα και το καθεστώς της Δαμασκού. Ταυτόχρονα όμως είναι ιδιαίτερα ικανοποιημένο για τη δυσπιστία που οι μέχρι χθες ενεργοί υποστηρικτές της συριακής αντιπολίτευσης, αρχίζουν να επιδεικνύουν και ευελπιστεί ότι θα περιοριστεί σημαντικά η υποστήριξη, υλική και διπλωματική, που απολαμβάνουν οι αντικαθεστωτικοί αντίπαλοι του. Ήδη εδώ και χρόνια έχει σχηματιστεί ανεπίσημα ένας άξονας που περιλαμβάνει το Ιράν, τη Συρία, το σιιτικό Ιράκ, τις δυνάμεις της Hezbollah στο Λίβανο και τη Hamas στα Παλαιστινιακά εδάφη. Ενδεχόμενη εγκαθίδρυση σουνιτικού χαλιφάτου στα εδάφη του Ιράκ θα διακόψει την ήδη ασταθή συνέχεια του άξονα και θα εντείνει την πίεση στα δυτικά του άκρα απομονώνοντας το ανατολικό του κινητήριο πόλο (Ιράν).

Το Ιράν αντιλαμβανόμενο τον κίνδυνο αυτόν, είναι αναγκασμένο να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα για να αποτρέψει μια κατάρρευση της σιιτικής κυβέρνησης της Βαγδάτης. Ήδη με δηλώσεις υψηλότατων αξιωματούχων εξετάζει ακόμη και τη στρατιωτική εμπλοκή ιρανικών δυνάμεων στο πλευρό των Σιιτών της Βαγδάτης καίτοι ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες αναφέρουν την εμπλοκή επίλεκτων μονάδων των φρουρών της επανάστασης με τους προελαύνοντες αντάρτες βορειοδυτικά της πρωτεύουσας. Αυτή η εξέλιξη, παρότι αναπόφευκτα θα αυξήσει την επιρροή της Τεχεράνης στη Βαγδάτη, δεν φαίνεται ότι ικανοποιεί τους ιρανικούς σχεδιασμούς που αποβλέπουν σε μια χαμηλού προφίλ και μέσω της κοινής

θρησκείας και μεθόδων soft power, επικυριαρχία στη Βαγδάτη. Η Τεχεράνη αντιλαμβάνεται ότι παρά το κοινό θρησκευτικό σιιτικό δόγμα των Ιρανών και της πλειοψηφίας των κατοίκων του Ιράκ, η διαφορετική εθνοτική καταγωγή Περσών και Αράβων και η βαθιά ριζωμένη ιστορική αντιπαλότητα θα προκαλεί τριγμούς σε αυτή τη συγκυριακή θρησκευτική προσέγγιση και τελικά θα οδηγήσει σε προσπάθεια αποτίναξης της ιρανικής επικυριαρχίας. Ταυτόχρονα, όπως προαναφέρθηκε και το Ιράν, έχοντας ισχυρή κουρδική μειονότητα στα εδάφη του, ανησυχεί με την αύξηση της δύναμης και σημασίας της ημιαυτόνομης κουρδικής οντότητας στο Βόρειο Ιράκ, ο κύριος όμως αντίπαλος είναι το υπό δημιουργία σουνιτικό χαλιφάτο. Ο κίνδυνος αυτός πρέπει να εξαλειφθεί έστω και αν χρειαστεί να συνομιλήσει και συνεργαστεί με τον εκπρόσωπο του «σατανά», τις ΗΠΑ. Άλλωστε αυτό δεν το ξαναέκανε πρόσφατα στα πλαίσια μιας ρεαλιστικής πολιτικής στο Αφγανιστάν; Μήπως πλησιάζει ο καιρός το Ιράν να επανέλθει και επίσημα στο προσκήνιο της διεθνούς διπλωματίας της περιοχής ως σταθεροποιητική δύναμη και όχι πλέον ως παρίας και δημιουργός αναφλέξεων; Φαίνεται ότι οι συνθήκες ωριμάζουν για μια τέτοια εξέλιξη και πιθανόν η έκρυθμη κατάσταση να το επιβάλλει και οι πρωταγωνιστές φαίνεται να είναι έτοιμοι (έστω και εξ ανάγκης) να προχωρήσουν στο αποφασιστικό βήμα. Το κρίσιμο όμως ζήτημα του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν παραμένει ανοικτό αλλά ίσως η πιεστική κατάσταση που δημιουργείται στο Ιράκ να επιβάλλει μια εσπευσμένη –έστω και προσωρινή- επίλυση του. Η εξέλιξη όμως του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν θεωρείται από το Ισραήλ ως άμεση απειλή για την επιβίωση του, καθόσον η πρόθεση πυρηνικής καταστροφής του ουδέποτε αποσύρθηκε από τους σκληροπυρηνικούς ηγέτες του Ιράν.

Το Ισραήλ λοιπόν από την πλευρά του παρακολουθεί με ικανοποίηση την αποδυνάμωση των γειτονικών αραβικών καθεστώτων και παράλληλα ανησυχεί για την εδραίωση ακραίων ισλαμικών οργανώσεων κοντά στα σύνορα του σε καταρρέοντα κράτη (failed states) όπως το Ιράκ, η Συρία και γιατί όχι αργότερα ο Λίβανος και η Παλαιστινιακή Αρχή ακόμη και η Αίγυπτος. Ένας αιώνιος αδελφοκτόνος αραβικός πόλεμος που θα εξασθενεί όλους τους αντιπάλους του φαίνεται ως η καλύτερη προοπτική για το Ισραήλ με την προϋπόθεση, ότι δεν θα έχει ποτέ νικητή. Φυσικά οι Ισραηλινοί έχουν αθόρυβα προσεγγίσει τους Κούρδους και φαίνονται ευνοϊκοί για τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου ισχυρού κουρδικού κράτους στα πλευρά των σουνιτικών καθεστώτων της Μεσοποταμίας και του σιιτικού Ιράν. Μια σταθερή, φυλετικά ομοιογενής και θρησκευτικά μετριοπαθής οντότητα των Κούρδων με τον έλεγχο των πετρελαϊκών εγκαταστάσεων της Μοσούλης-Κιρκούκ φαίνεται ότι θα είναι ο προτιμητέος συνομιλητής Αμερικανών και Ευρωπαίων στο μέλλον και η δημιουργία ενός ενιαίου κουρδικού κράτους το καλύτερο φόβητρο για όλα τα αραβικά και μη καθεστώτα που ονειρεύονται τη θρησκευτική ή πολιτική επικράτηση τους στην περιοχή.

Ξαναερχόμαστε στην Τουρκία η οποία βλέπει ότι η διακηρυχθείσα-αλλά ουδέποτε με συνέπεια εφαρμοσθείσα πολιτική των μηδενικών προβλημάτων με τις γειτονικές χώρες- έχει επιτύχει ακριβώς το αντίθετο. Ο κουρδικός εφιάλτης συνεχώς

ενδυναμώνεται και παρά τις προσεγγίσεις και παραχωρήσεις της Τουρκίας προς τους Κούρδους στο εσωτερικό και εξωτερικό, η δημιουργία κουρδικού κράτους φαίνεται αναπόφευκτη με όλες τις συνέπειες που θα δημιουργήσει. Η υποστήριξη της Τουρκίας προς τη συριακή αντιπολίτευση επέφερε την πλήρη ρήξη με το συριακό καθεστώς και μια πολεμική ατμόσφαιρα υπάρχει στα σύνορα των δύο κρατών. Οι επιδεινωθείσες –προ τριετίας- σχέσεις με το Ισραήλ παραμένουν προβληματικές, παρά τις υπόγειες προσπάθειες διαμεσολάβησης των ΗΠΑ. Οι όποιες οικονομικές προσεγγίσεις-σχέσεις με το ιρανικό καθεστώς δεν κατορθώνουν να γεφυρώσουν τις αντιπαλότητες των δύο κρατών. Παράλληλα όμως οι σχέσεις αυτές προκαλούν προβληματισμό στη Δύση, προβληματισμό που ενισχύεται από την τουρκική υποστήριξη προς ακραίες ισλαμικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή. Η ευαίσθητη ισορροπία που είχε επιτευχθεί με τη σιιτική κυβέρνηση του Ιράκ φαίνεται να διαταράσσεται με την υποστήριξη που στο παρελθόν η τουρκική κυβέρνηση είχε παράσχει στην ISIS. Τούρκοι όμως διπλωμάτες και πολίτες βρίσκονται εδώ και μέρες όμηροι στα χέρια αυτής της οργάνωσης! Το τουρκικό γόητρο και επιρροή στην περιοχή φαίνεται να ευρίσκονται στο ναδίρ. Τελικά οι βαθιά χαραγμένες στη μνήμη κάθε λαού (αραβικών στην περίπτωση μας) αναμνήσεις υποβόσκουν και αναπάντεχα ενεργοποιούμενες επηρεάζουν τις πολιτικές επιλογές, ανταγωνισμούς και συμμαχίες, επικρατώντας ακόμη όχι μόνο των οικονομικών προσδοκιών αλλά και των θρησκευτικών καταβολών.

Αφήσαμε για το τέλος τη Σαουδική Αραβία, το κέντρο του σουνιτικού κόσμου της Αραβίας και τον υποστηρικτή κάθε σουνιτικής ομάδας που αποβλέπει στην εγκαθίδρυση σουνιτικού καθεστώτος. Αντίπαλος του Ιράν- θρησκευτικά, εθνοτικά, οικονομικά και ιστορικά- παίζει με τη φωτιά ενισχύοντας ακραίες ισλαμικές ομάδες στην περιοχή ενώ παράλληλα καταπνίγει αδυσώπητα αντίστοιχες κινήσεις στο εσωτερικό της. Η πετρελαιοπαραγωγική της ικανότητα της επιτρέπει αυτές τις «μακιαβελικές» κινήσεις αλλά η νομοτελειακή ροή της ιστορίας πιθανόν να στρέψει τις ανεξέλεγκτα απελευθερωθείσες ακραίες (και καταπιεσμένες στη περίπτωση της Σαουδικής Αραβίας) δυνάμεις σε βάρος του στυγνού οικογενειοκρατικού καθεστώτος του Ριάντ. Οι συνέπειες μιας τέτοιας εξέλιξης θα οδηγήσουν στο απόλυτο χάος την Αραβική χερσόνησο και τη Μέση Ανατολή ολόκληρη και συγχρόνως στα ύψη τις τιμές του πετρελαίου. Ήδη, τα πρώτα σημάδια ανόδου στις τιμές του πετρελαίου και φυσικού αερίου έχουν φανεί την παρελθούσα εβδομάδα.

Αυτές οι αυξημένες τιμές των υδρογονανθράκων φέρνουν πίσω τα χαμόγελα στο ρωσικό χρηματιστήριο και τη ρωσική οικονομία. Η ουκρανική κρίση, το κόστος της ενσωμάτωσης της Κριμαίας και οι συνέπειες των διστακτικών (και περιορισμένων) σε βάρος της Ρωσίας οικονομικών κυρώσεων της Δύσης επέφεραν τριγμούς στη ρωσική οικονομία. Δυτικοί οικονομικοί αναλυτές είχαν προτείνει την αποδυνάμωση της ισχύος της Ρωσίας μέσω πληγμάτων στη ρωσική οικονομία μέσα από μια δραστική μείωση των τιμών του πετρελαίου. Φαίνεται όμως ότι οι τιμές ακολουθούν την αντίστροφη –ανοδική- πορεία. Οι εξελίξεις στη Μέση Ανατολή επισκιάζουν

μερικώς την πραγματικά εύθραυστη και επικίνδυνη κατάσταση στην Ανατολική Ουκρανία. Ο διπλός κίνδυνος διακοπής της ροής του πετρελαίου προς τη Δύση ένεκα της ουκρανικής κρίσης και της αστάθειας στη Μέση Ανατολή απειλεί να βυθίσει ολόκληρο την αναρρώνουσα παγκόσμιο οικονομία σε ύφεση τεραστίων διαστάσεων. Η απόσχιση της Κριμαίας ίσως να ακολουθήσει το δρόμο της σιωπηλής «παραγραφής» της Αμπχαζίας και Νότιας Οσσετίας, άρα η Ρωσία έχει κάθε λόγο να πανηγυρίζει (διακριτικά). Η ενδυνάμωση όμως των ακραίων ισλαμιστών, η ύπαρξη εμπειροπόλεμων τζιχαντιστών μαχητών και η πιθανή δημιουργία σουνιτικού χαλιφάτου σίγουρα προβληματίζει τις ρωσικές αρχές ασφαλείας για μια ενδεχόμενη ανάφλεξη στο ευαίσθητο πετρελαιοφόρο μαλακό υπογάστριο της Ρωσίας. Πιθανόν όμως-και δικαίως- να εκτιμά ότι μια τέτοια εξέλιξη θα οδηγήσει σε επανεκκίνηση την πολιτικο-στρατιωτική συνεργασία με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ για την αντιμετώπιση της νέας απειλής με το ζήτημα της Ουκρανίας να υποβαθμίζεται μπροστά σε μια νέα περισσότερο απειλητική για όλους- και περισσότερο για τους Ευρωπαίους- κατάσταση.

Για να έλθουμε και στην Ευρώπη που αντιλαμβανόμενη τα όρια και τους περιορισμούς της προσπαθεί απελπισμένα να ισορροπήσει μεταξύ των αρχών και διακηρύξεων της, των μερικώς αλληλοσυγκρουόμενων εθνικών συμφερόντων, της ανάγκης για ομοφωνία και της σκληρής γεωπολιτικής πραγματικότητας και ανταγωνισμού και όλα αυτά μέσα σε ένα ασταθές οικονομικό περιβάλλον. Μάλλον η Ευρώπη και στις σημερινές εξελίξεις στη Μέση Ανατολή, λάμπει δια της απουσίας της. Η απουσία αυτή – ως συνειδητή επιλογή της αδυναμίας της και της πολυπλοκότητας της διαμορφούμενης κατάστασης – δεν αποτελεί από μόνη της κακή επιλογή πολιτικής. Αντίθετα, οι χωρίς σχέδιο και συνοχή πολιτικές πρωτοβουλίες κάποιων ευρωπαϊκών χωρών θέτουν σε μεγαλύτερο κίνδυνο την αξιοπιστία της Κοινής Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Πολιτικής Άμυνας. Και αυτό η Ευρώπη πρέπει να το καταλάβει και να απαντάει με μια μόνο σταθερή φωνή στις κρίσεις, όσο αδύνατη και εάν είναι αυτή η φωνή. Η Ευρώπη συνειδητοποιεί πόσο ευαίσθητες είναι οι δύο περιοχές και οδοί διέλευσης που στηρίζουν την ενεργειακή της επάρκεια. Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη να προσπαθήσει να εξασφαλίσει νέες πηγές σε εγγύτερα και πλέον σταθερά εδάφη εντός των μεμακρυσμένων ορίων της ευρωπαϊκής οικογένειας.

Αφήσαμε για το τέλος τις ΗΠΑ. Η χώρα αυτή, μαζί με τη Μεγάλη Βρετανία, θεωρούνται υπεύθυνες για μια ασυνάρτητη πολιτική που οδήγησε τα τελευταία δώδεκα χρόνια σε αναστάτωση την ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής οδηγώντας σε κατάρρευση κοσμικά (στυγνά δικτατορικά είναι η αλήθεια) καθεστώτα και αύξηση της αστάθειας. Κρίνοντας εκ των αποτελεσμάτων οι επικριτές έχουν δίκιο. Οι ΗΠΑ ενεπλάκησαν σε μια αμφίβολης αποτελεσματικότητας εκστρατεία στο Ιράκ, χωρίς να έχουν ένα ολοκληρωμένο και ρεαλιστικό σχέδιο απεμπλοκής και διαδοχής τους από ένα σχετικά σταθερό καθεστώς. Απεναντίας, κατέστρεψαν τους υπάρχοντες κρατικούς θεσμούς χωρίς να μπορέσουν να τους αντικαταστήσουν από μια νέα αποδεκτή και αξιόπιστη νέα τάξη πραγμάτων. Επιπλέον, η επέμβαση αυτή,

πλέον των ανθρώπινων απωλειών, είχε τεράστιο οικονομικό κόστος στις ΗΠΑ χωρίς να εξασφαλίζονται ανάλογα πολιτικά-οικονομικά οφέλη. Δημοσιεύματα αναφέρουν ότι σε αντίθεση με τον κρατικό προϋπολογισμό των ΗΠΑ, οι πετρελαϊκές εταιρείες τους κατέγραψαν ιλιγγιώδη κέρδη την παρελθούσα δωδεκαετία. Ακόμη και η σημερινή, εξ αιτίας της προέλασης των ανταρτών, άνοδος των τιμών των υγρών καυσίμων προσκομίζει τεράστια κέρδη στις εταιρείας. Ανάλογοι συνομωσιολογικοί ισχυρισμοί συνήθως δεν δύναται να επαληθευθούν ή διαψευστούν αλλά είναι γεγονός η επίδραση που έχουν οι πιέσεις από τις πανίσχυρες πετρελαϊκές εταιρείες στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων από την αμερικανική κυβέρνηση. Γεγονός επίσης είναι η μείωση του γοήτρου των ΗΠΑ μετά τη διαφαινόμενη κατάρρευση του διαδόχου καθεστώτος, λίγους μήνες μετά τη «βιαστική» (τύπου Βιετνάμ) απεμπλοκή τους. Η διαπίστωση αυτή σε συνδυασμό και με άλλες στρατηγικές προτεραιότητες μάλλον θα οδηγήσουν τον Αμερικανό Πρόεδρο να χρησιμοποιήσει εκ του μακρόθεν και εκ του αέρος, την αμερικανική πολεμική ισχύ, για να ενισχύσει τα κυβερνητικά στρατεύματα χωρίς όμως χερσαία πολεμική εμπλοκή. Κομβικό σημείο θα αποτελέσει και η ικανότητα και κυρίως η θέληση του ιρακινού στρατού και των Σιιτών εθνοφρουρών να υπερασπίσουν τα εδάφη τους και να εμπλακούν σε αποφασιστικό αγώνα με τις ανταρτικές ομάδες. Εκτιμάται ότι οι μάχες θα εντείνονται όσο οι αντάρτες θα προσπαθούν να εισέλθουν σε περιοχές κατοικούμενες από Σίιτες.

Άρα, εκ των υστέρων και εκ του ασφαλούς κρίνοντας και βάση της διαμορφούμενης σήμερα κατάστασης, καταδικάζουμε την αμερικανική επέμβαση στο Ιράκ το 2003. Αυτό όμως που δεν μπορούμε να πούμε με σιγουριά είναι εάν οι σημερινές εξελίξεις ήταν αναπόφευκτες, ως αποτέλεσμα μιας εκρηκτικής απελευθέρωσης των καταπιεσμένων θρησκευτικών-πολιτικών –οικονομικών-πολιτιστικών δικαιωμάτων των λαών και ομάδων και των προαιώνιων αντιπαλοτήτων που μια αυθαίρετη αποικιακής έμπνευσης χάραξη τεχνικών συνόρων επιδείνωσε. Η πολιτική αυτή συνεχίστηκε όλο το διάστημα του προηγούμενου αιώνα βασιζόμενη στην αρχή του «διαίρε και βασίλευε» και στο μακιαβελικό αξίωμα «ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος μου». Αρχικά η εφαρμογή τους επέφερε σε ικανοποιητικό βαθμό τα προσδοκώμενα αποτελέσματα αλλά μακροχρόνια δεν μπόρεσε να καλύψει την έλλειψη μιας πραγματικής και σταθερής πολιτικής προς τον αραβικό-μουσουλμανικό κόσμο. Αρκετές φορές, οι ηθικά και υλικά, μέχρι χθες, υποστηριζόμενοι «μαχητές της ελευθερίας» μετετράπησαν σε «δυνάμεις του κακού» και αντίστροφα. Σύγχρονα όπλα και τακτικές πολέμου συχνά στράφηκαν κατά των χορηγών-εκπαιδευτών. Και το χειρότερο, μια απίστευτη «αυτοκρατορική» αλαζονεία, υπερεκτίμηση δυνατοτήτων και υποτίμηση των αντιπάλων δεν επέτρεψαν την κατανόηση των προβλημάτων και των βαθύτερων αιτίων της συμπεριφοράς των τοπικών λαών. Μόλις πρόσφατα, ειδικοί κοινωνικοί επιστήμονες καλούνται να ερμηνεύσουν συμπεριφορές ατόμων, ομάδων, φυλών και λαών και να προτείνουν κατάλληλες κοινωνιολογικές μεθόδους προσέγγισης. Ίσως όμως να είναι αργά, γιατί η ιστορία έχει ήδη καταγράψει στο DNA των λαών αυτών αρνητικές εμπειρίες και στερεότυπα μιας αρνητικής προδιάθεσης έναντι κάθε δυτικής προσέγγισης. Την αρνητική αυτή προδιάθεση, οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοι τους, την εξέλαβαν ως

αποτέλεσμα της έλλειψης δημοκρατίας δυτικού τύπου και προσπάθησαν να την επιβάλλουν στα κράτη της περιοχής αγνοώντας τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που αιώνες συμβίωσης, αλλά και συγκρούσεων και ισορροπιών, είχαν δημιουργήσει. Το αποτέλεσμα ήταν το αναμενόμενο. Η κατάρρευση στοιχειωδών κρατικών θεσμών που είχαν αρχίσει δειλά να δημιουργούνται, η επανεμφάνιση ενός θρησκευτικού μίσους που παίρνει τη μορφή ιερού πολέμου (τζιχάντ) και το απόλυτο χάος.

Η σημερινή κατάσταση στην ευρύτερη Μέση Ανατολή ίσως να μπορεί να παρομοιαστεί με την κατάσταση που η κεντρική Ευρώπη βίωσε την περίοδο του Τριακονταετούς πολέμου. Δύο μεγάλα ομόθρησκα θρησκευτικά δόγματα, μικρός σχετικά αριθμός υπό ανάπτυξη κρατικών δρώντων, εκατοντάδες μικρές φεουδαρχικές οντότητες και ένοπλες συμμορίες πλιατσικολόγων μετέτρεψαν σε ερείπια το κέντρο της Ευρώπης και ήταν υπεύθυνοι για τον αφανισμό του 20% και πλέον του πληθυσμού της. Η σκληρότητα του πολέμου αυτού κατέστρεψε σε σημαντικό βαθμό τις δομές των κοινωνιών της εποχής εκείνης και η θρησκευτική αρχικά σύγκρουση μετατράπηκε σε ένα πόλεμο «όλων εναντίον όλων». Και όλα αυτά χωρίς έξωθεν επεμβάσεις, χωρίς τον κίνδυνο της εξάπλωσης όπλων μαζικής καταστροφής και χωρίς την απειλή της διακοπής της ροής των υδρογονανθράκων. Ο τρομερός αυτός τριακονταετής πόλεμος τελείωσε μόνο όταν όλοι οι εμπλεκόμενοι διαπίστωσαν ότι ήταν αδύνατη η επικράτηση κάποιας πλευράς και η επιβουλή της θέλησης της επί των αντιπάλων. Με την κατανόηση αυτή επήλθε και η εγκαθίδρυση μιας σχετικής ισορροπίας και ορισμένων βασικών κανόνων συμπεριφοράς.

Άρα ας μην είμαστε αισιόδοξοι ότι θα υπάρξει μια σύντομη και απλή λύση για το χώρο της Μέσης Ανατολής. Ούτε όμως να είμαστε απαισιόδοξοι ότι τυχόν είσοδος των ανταρτών στη Βαγδάτη θα σημάνει τη πλήρη ριζοσπαστικοποίηση της Μέσης Ανατολής. Ούτε θα πρέπει να καταφύγουμε στην αυθόρμητη αντίδραση της ανεξέλεγκτης ενίσχυσης της αντίπαλης πλευράς απλά και μόνο για να διατηρήσουμε ζωντανή τη σύγκρουση. Ούτε όμως η απόλυτη αποχώρηση μας από την περιοχή είναι εφικτή και επιθυμητή. Θα πρέπει προσεκτικά να ενισχύσουμε οποιαδήποτε οντότητα παρουσιάζει τα εχέγγυα για τη δημιουργία μιας υπεύθυνης σταθερής κρατικής δομής έστω και αν αυτή δεν ανταποκρίνεται στις δυτικές εικόνες της πλουραλιστικής δημοκρατίας. Κράτη και καθεστώτα που έχουν επιδείξει μια σχετικά επιτυχημένη πορεία προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να ενισχυθούν χωρίς όμως τις υπερβολές του παρελθόντος. Ίσως θα πρέπει να αναθεωρήσουμε και τις απόψεις μας για το απαραβίαστο των συνόρων, ειδικά αν αυτά τα σύνορα δεν ανταποκρίνονται σε καμιά φυλετική, εθνοτική και θρησκευτική συνέχεια και είναι αυθαίρετο προϊόν αποικιακής επιβουλής. Οι λαοί της περιοχής πρέπει να αντιληφθούν ότι τους αντιμετωπίζουμε ως ισότιμους συνομιλητές και ότι η πολιτική μας (ως Δύση) είναι σταθερή. Φυσικά και δεν έχουμε το ηθικό δικαίωμα να αγνοήσουμε τυχόν ανθρωπιστικές καταστροφές και εγκλήματα πολέμου και κατά της ανθρωπότητας. Φυσικά και πρέπει να εμποδίσουμε με κάθε τρόπο την εξάπλωση όπλων μαζικής καταστροφής και τη δημιουργία βάσεως τρομοκρατών. Φυσικά και θα

πρέπει να διαπραγματευθούμε για αμοιβαίες επικερδείς συμφωνίες εκμετάλλευσης των υδρογονανθράκων της περιοχής και να εξασφαλίσουμε την ομαλή ροή τους στους χώρους κατανάλωσης. Φυσικά και θα πρέπει να εμποδίσουμε την ανεξέλεγκτη ροή ταλαιπωρημένων ανθρώπων προς τις δυτικές χώρες. Δεν μπορούμε όμως να έχουμε την απαίτηση να επιβάλλουμε το δικό μας τρόπο ζωής, σκέψης και αντιμετώπισης των καθημερινών προβλημάτων στους ανθρώπους αυτούς. Η διάχυση της πληροφορίας μέσω της τεχνολογίας έφερε την πτώση καταπιεστικών κοσμικών καθεστώτων (αραβική άνοιξη) χωρίς όμως να εγκαθιδρύσει τους θεσμούς που η δύση προσδοκούσε. Μάλλον η αραβική άνοιξη οδηγεί σε ένα σκοτεινότερο αραβικό χειμώνα αλλά οι δυνατότητες σύγκρισης, ενημέρωσης και επηρεασμού μέσω της τεχνολογίας θα παραμείνουν ζωντανές στις δοκιμαζόμενες νεανικές κοινωνίες όσο σκοταδιστικό και αν είναι το σουνιτικό χαλιφάτο. Η δυτική soft power είναι αυτή που (πιθανόν) με όλες τις αδυναμίες και ακρότητες της, αργά ή γρήγορα, μέσω της διάχυσης της πληροφορίας θα καταστήσει πιο δεκτικές και ανοικτές τις κλειστές ισλαμικές (και ακραίες ίσως) κοινωνίες. Αρκεί όμως και εμείς με τη σειρά μας να αντιληφθούμε και σεβαστούμε τις παραδόσεις και κουλτούρα του κάθε λαού. Αυτή είναι η αισιόδοξη άποψη γιατί μπορεί και ο Samuel Huntington στο έργο του για τη σύγκρουση των πολιτισμών να είχε δίκαιο.

Σε κάθε περίπτωση, αισιόδοξη ή απαισιόδοξη, για εμάς τους δυτικούς δεν θα ήταν σώφρον να επιτρέψουμε την ίδρυση και ανεξέλικτη λειτουργία και εξάπλωση εκατοντάδων μικρών ισλαμικών χαλιφάτων στις χώρες μας. Το συμπέρασμα αυτό δεν αποτελεί ένδειξη «ρατσισμού» ή ξеноφοβίας αλλά απλή (θλιβερή) διαπίστωση ότι η κοινωνιολογική και πολιτισμική εξέλιξη των ισλαμικών κοινωνιών δεν έχει επιτρέψει σε ένα ικανό μέρος των ομάδων αυτών να αποδεχθούν τη διαφορετικότητα και να απορρίψουν την αποστολή του προσηλυτισμού των «απίστων». Αντίστοιχες ιεραποστολικές επιδιώξεις και μανίες εμφάνισαν, μέχρι και σχετικά πρόσφατα και οι δυτικές χριστιανικές κοινωνίες.

Για να επιστρέψουμε στη Μέση Ανατολή, οι φυλετικές, εθνοτικές, θρησκευτικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαφορές στη Μέση Ανατολή σε συνδυασμό με τις έξωθεν επεμβάσεις πάντοτε αποτελούσαν το κατάλληλο περιβάλλον για συγκρουσιακή ανάφλεξη μικρότερης ή μεγαλύτερης κλίμακας. Ελάχιστες οι περίοδοι ηρεμίας και ισορροπίας που μάλλον χρησίμευαν ως περίοδοι προετοιμασίας της νέας αναμέτρησης παρά ως περίοδοι ανασυγκρότησης και δρομολόγησης οριστικής επίλυσης των διαφορών. Στις ημέρες μας, μια γενικότερη ανάφλεξη της περιοχής εμφανίζεται ως πολύ πιθανή ενώ οι απαραίτητοι «επιβραδυντικοί» μηχανισμοί βρίσκονται σε ανεπάρκεια. Ίσως αυτή η αύξηση της βίας να είναι μια από τις τραγικές ειρωνείες της ιστορίας καθόσον ο κόσμος ετοιμάζεται να εορτάσει την εκατονταετία από την υπογραφή της Συνθήκης Sykes-Picot το 1916!

ΠΗΓΕΣ

Η συγγραφή της ανάλυσης βασίστηκε σε επίκαιρες πληροφορίες προερχόμενες από τα Ελληνικά και Διεθνή μέσα ηλεκτρονικής ενημέρωσης (μέχρι και την 18 Ιουνίου 2014) και την εξαίρετο ανάλυση του ΚΕΜΜΕΣ με τίτλο «Iraq and the Syrian conflict» και με ημερομηνία δημοσίευσης 2 Δεκεμβρίου 2012.